

Opdragelse, arv og miljø, socialisering, psykologi mv.

Faglige begreber til *”Sociale og kulturelle forhold”* i samfundsfag

Påvirkning fra barn til voksen

spæd

forældre

barn

venner

medier

voksen

Arv: de *biologiske egenskaber* man har fået af sine forældre gennem generne

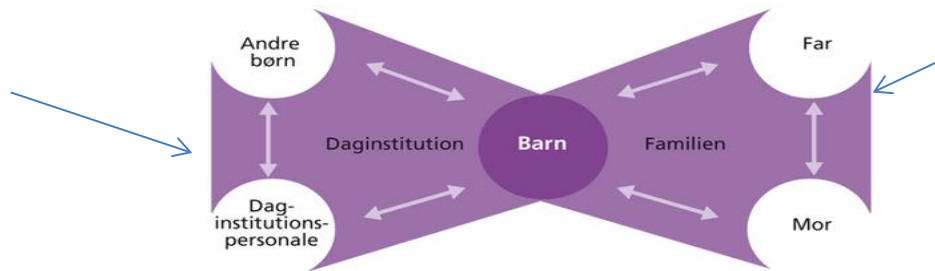
Eller

Miljø: er alle de *påvirkninger, vi får udefra* – lige fra de *venner, vi omgås, den mad vi spiser, til den opdragelse, vi har fået, og det sted, vi er vokset op*

Eller begge dele?

Socialisering: er alle de påvirkninger, der er årsag til, at man udvikler sig på en bestemt måde i et bestemt samfund. Påvirkninger som sproget, teknologier, værdier og opdragelse.

Sekundær
socialisering

Primær
Socialisering

forlaget © columbus

DOBBELTSOCIALISERING

© Morten Buttenschøn

Opdragelse:

I dag taler man om tre forskellige opfattelser af opdragelse. Opdragelse forstås som udvikling af menneskets personlighed.

I den gamle verden lagde man vægten på en *restriktiv og autoritær* opdragelse. Samfundet og forældrene lagde vægt på ord som "kæft, trit og retning" og ordsprog som "Din vilje sidder i fars lomme" – underforstået, at forældrene bestemte alt, og børnene skulle tie stille. Samfundets traditionelle normer skulle arbejdes ind i de unges personlighed fra oven og nedefter og sætte en prop i selvstændighed og egne meninger.

Senere udviklede der sig en mere *demokratisk og udviklingsstøttende* opdragelsesform, hvor tilhængere slog til lyd for en fornuftspræget opdragelse, der tog højde for barnets egne erkendelser og følelsesmæssige modenhed. Børn blev opfordret til ikke at holde sig tilbage, men måtte gerne åbne munden og sige deres mening inden for familiefællesskabets regler og rammer.

Til alle tider har nogle forældre udviklet barnets personlighed i en mere tilbageholdende *laissez faire-opdragelse*. Essensen har været "*Hvad synes du selv?*" – underforstået, at de voksne har smidt tøjlerne og overladt ansvaret til barnet selv. Hvorfor denne tilbageholdenhed? Måske som reaktion på forældrenes egen opdragelse i barndommen eller en ideologisk holdning til børneopdragelse. De fleste eksperter mener, at denne "laden stå til-opdragelse" (laissez faire) svigter børnene, da de voksne blot lægger tilegnelsen af samfundets holdninger og værdier over i hænderne på barnet selv.

AUTORITÆR

STØTTENDE

Laissez faire

Roller og identitet

Identitet er i dagligt sprog ofte det samme som **personlighed**. I psykologien er personligheden betegnelsen for summen af alle identificeringer individet har gennemført, samt dets holdninger, idealer, værdier og beskæftigelse. *Gruppeidentitet* opstår i grupper med stærke bindinger fx ungdomsgrupper, der er bygget op om bestemte idealer, bl.a. rockere, bander, spejdere, autonome mv.

Social arv

Det grå beton - symboliserer barsk opdragelse og hård socialisering...

Men en mønsterbryder kan!

Social arv, et menneskes overtagelse af viden, holdninger og personlighedstræk fra forældrene gennem opvæksten. Begrebet anvendes hyppigst i betydningen "*negativ*" social arv, hvor børn viderefører og bliver bærere af de samme belastende livsomstændigheder og reaktionsmønstre som forældrene.

Begrebet er skabt af den svenske børnepsykiater Gustav Jonsson (1907-94), der i sin disputats fra 1967 påviste forekomst af kriminalitet over tre generationer. Andelen af børn, der får sociale problemer efter en opvækst med betydelige sociale og psykiske belastninger, viser sig at være 10-25%.

Undersøgelser har som en af mulighederne for at bryde den sociale arv peget på vigtigheden af at have stabile kontakter til andre som alternativ til det belastede opvækstmiljø.

Familietyper

Team-familien	Lægger vægt på individet og fællesskabet. Man laver aftaler og hjælper hinanden, så alle kan få plads til at lave deres egne aktiviteter. Men man lægger også stor vægt på at lave ting sammen
Svingdørsfamilien	Fokuserer på individet, men ikke på fællesskabet. Alle i familien har travlt med deres egne aktiviteter. Familien er groft sagt et sted, hvor man næsten kun mødes som i en svingdør og siger " <i>hej</i> " og " <i>farvel</i> " til hinanden
Socialt akvarium	Betegner den familie, hvor man hverken lægger vægt på individet eller fællesskabet. Det kan godt være, at man bruger meget tid i hinandens selskab, men man er ikke rigtig fælles om det man laver.
Den patriarkalske familie	Lægger vægt på det traditionelle familiefællesskab. Her er idealet en stærk familie, og det er ofte faren – patriarken – der er familiens overhoved.